

ירושלים שלי - אייר, תש"ע, 2010

אות ירושלים שלי מוענק ל: גבריאלה לב

המונח 'תיאטרון' מעלה אסוציאציה מיידית לאולם תיאטרון, עם מושבים נוחים ושחקנים על במה, מצייתים לטקסט שכתב אחד מגדולי המחזאים. אבל מסתבר שיש גם תיאטרון אחר, כאן בירושלים, שמופיע בכל העולם. קבלו הצצה לתיאטרון שלא חושש לבחון טקסטים מקראיים, לשאול שאלות קיומיות מהותיות ולהושיב את הקהל שלו קרוב קרוב לשחקנים, כמעט שותף למשחק בעצמו. קבוצת התיאטרון הירושלמי.

אליה: אסנת גיספאן, מנכ"לית הקבוצה ואילת סטולר - אמנית שותפה. לקבוצה שותפים עובדי אדמיניסטרציה וקשורים אליה עשרות אמנים, נגנים, תפאורנים, מעצבי תלבושות, רקדנים, תאורנים ויוצרים נוספים. לאורך השנים הופיעה קבוצת התיאטרון הירושלמי בפסטיבלים בינלאומיים ברחבי העולם: יפן, הודו, ספרד, קוריאה, שבדיה, אנגליה, פולין, רוסיה, ארה"ב וגרמניה. מסתבר שהעיסוק במהות היהודית מסקרן ונוגע בקהל אוניברסלי. על עבודותיה זכתה הקבוצה במהלך השנים

החווייה ההיסטורית כחווייה שהפכה לחלק מהתת מודע של הדור השני, שלישי וכו'. הדור השני מרשה לעצמו לתת ביטוי אלגורי לחוויה של הוריו, כי הביטוי הוא לא לחוויה של השואה לא לצורה שבה היא נחרתת בתת מודע. בזה עסוקים סופרים כמו דוד גרוסמן, אמיר גוטפרינד ובזה עוסקת ההצגה 'שולם'. אין ספק שתיאטרון לא יכול להתחרות עם המציאות, הוא יכול רק לנסות לתת לחוויה הפרטית את הממד המיתיים שלה ותת מודעים שלה, וזה מה ש'שולם' עושה". בימים

מאת: סיגל קליין, צילום: נורית יהלומי

"כשהתחלתי ב-1973 להתעסק עם המקורות זה היה נראה לרבים כמוזר", פותחת ומספרת גבריאלה לב, אחת ממייסדות 'קבוצת התיאטרון הירושלמי', "אבל יש בזה הרבה מעבר לסתם עיסוק. אנחנו בעצם מאירים את המשמעות של טקסטים עתיקים באור חדש, באמצעות הפיכת הטקסט הכתוב לעולם הפיזי, התלת ממדי. עצם הפעולה הזו מביאה עמה משמעויות חדשות." גבריאלה לב, שבנוסף להיותה המנהלת האמנותית של הקבוצה, היא גם במאית, כותבת ושחקנית - מגדירה עצמה כאמן של תיאטרון.

בשנת 73 עלתה לארץ מאוסטרליה וביחד עם קבוצת נשים החלה לעסוק בתיאטרון פרינג'. הן העלו הצגה של חמש נשים, לא ממסדית מבחינת הסגנון והמסר כאחד. ההצגה עסקה בחיי נשים בתקופה ההיא, תקופת מלחמת לבנון. הסגנון והצורה בה הוצגה ההצגה הייתה שונה מהצורה הפרונטלית המקובלת בתיאטרון. "בעצם הקרבה שלנו לקהל והדיבור הישיר אליהם בתוך עולם הדמיון שיצרנו על הבמה, הזמנו אותם להיות חלק מהמחשבה על מהו תפקיד האשה בחברה.", מספרת לב על תחילת הדרך. "שילוב הקהל באופן אקטיבי בעצם שינוי מבנה הישיבה הקלאסי, הוא אלמנט חשוב בחיפוש שלנו כתיאטרון. בתיאטרון שלנו אנחנו מנסים לבדוק את השאלות המהותיות של החיים פה ועכשיו, למה אנחנו פה, למה אנחנו חיים או מתים ומה תפקידנו כיהודים שחזרו לכאן אחרי 2000 שנה. הבדיקה הזו מתבצעת מבחינה אישית, חברתית, לאומית ורוחנית." בדיקה זאת, לדברי לב, בלתי אפשרית בדרך קונבנציונלית אלא חייבת להעשות גם באמצעות אמנות בכלל ובאמנות התיאטרון בפרט. "המקורות שלי, כיהודיה, הם זהים לשל כל אחד אחר", מחייכת לב, אם לשלושה בנים וסבתא לארבעה, "העבר שלי הוא שנותן לי כוח, מפני שהמקורות הללו מספרים על המודעות היהודית משך אלפי שנים, בין היתר הם גם מספרים עלי. מה שאני עושה הוא לספר שוב את אותו סיפור בדרך אחרת, עכשווית, הכוללת היבטים של אישה שחיה במאה העשרים ואחת".

העיסוק בשואה ובחיים שאחריה, תפס תמיד חלק נכבד בתהליך היצירה של הקבוצה ביחד ושל לב באופן אישי, ככת ליניצולי שואה. בהצגה "שולם", מצאה לב דרך אישית וייחודית לספר את סיפור השואה, כפי ששמעה אותו, ממקור ראשון. ההצגה מביאה הרבה כוח, תשוקה לחיים, צבע וצחוק, בדיוק ההפך ממוות, זאת תוך כדי סיפור סיפורים שעולים במקביל, כולם סיפורים אמיתיים ששמעה לב מפי בני משפחתה.

"ביצירה שאלתי את עצמי איך להעביר את העדות הלאה? בצו המבקש לא לשכוח, נבנו מוזיאונים, נאספו כתבות/תמונות/עדויות. התייעוד נעשה בצורה הכי מלאה שאפשר לעשות ועדיין נשארה השאלה איך מבטאים את

אלה עובדת הקבוצה בניצוחה של לב על מופע חדש - "פתח עינים" העוסק בסיפורי אהבה בתלמוד. מדובר בסיפורי אהבה מנקודת ראותה של אישה, מחזה שיוצג בתיאטרון ירושלים החל מחודש אוגוסט. "קשה להתעלם מהעובדה שיש כאן פרדוקס מסוים", מסבירה לב על העבודה מול המקורות היהודים, "שהרי התלמוד אוסר לצפות במופעי תיאטרון (מסכת עבודה זרה), אבל אנחנו מפרים איסור נוסף והוא "קול באישה ערוה". לכאורה עברנו על שני איסורים אבל הרעיון הוא שכל מה שאנחנו עושים מתרחש עם המון כבוד למקורות. דרך הנושאים העולים בטקסטים אנחנו מאפשרים להם להישאר חיים, רעננים, בעלי משמעות חדשה וכמו כן, להיות זמינים ונגישים לקהל שלא בהכרח מכיר את התלמוד. יש כאן רעיון מהפכני ואנחנו רוצים שהסיפורים יפיצו כוח בקרב כל האוכלוסיה".

קבוצת התיאטרון הירושלמי הוקמה בשנת 1982, על ידי ארבע נשים. עליזה עליון ישראל ז"ל, רות וידר - מגן, ג'יס מילר ז"ל וגבריאלה לב. "עליזה, ג'יס, רות ואני השלמנו זו את זו בעבודה שהניעו אותה מטרה משותפת והבנה הדדית, וששינתה את החיים של כל אחת מאיתנו." המעורבות האישית העמוקה הזו מאפיינת עד היום את קבוצת התיאטרון הירושלמי ואת האנשים שהצטרפו

בפרסים רבים: פעמיים פרס עכו, פרס מרגלית על הישגים יוצאי דופן, פרס בשנת האישיה הבינלאומית מאונסקו, ציונים לשבח בפסטיבלים שהתקיימו באדינבורו, פולין והודו. לצד היצירה האמנותית רואה עצמה קבוצת התיאטרון הירושלמי, כחלק מהקהילה. השחקנים אינם מרוחקים מהקהילה, אלא נענים לדרישותיה, בקשותיה וצרכיה, גם אם הם אינם מפורטים בכתב. הדרישה לסדנאות הגיעה כבר מהמחזה הראשון, "מעשה ברוריא", הקבוצה נתנה את המענה, כולם ראו כי טוב והסדנאות שגשגו וצמחו. במהלך השנים הפעילה קבוצת התיאטרון הירושלמי פרויקט גדול למורים, פרויקט שנמשך חמש שנים בהן למעלה מ-5000 מורים עסקו במקורות בדרך תיאטרלית. פרויקטים נוספים התקיימו בשיתוף הסוכנות היהודית על מנת לקרב את המקורות אל לבם של קבוצות נוער מחו"ל, פרויקטים בשיתוף אוניברסיטת בר אילן - המרכז לחקר האישיה ביהדות, תכניות להעצמת נשים במקצועות חופשיים בכדי שתוכלנה להוות השראה לנערות צעירות. במהלך השנה עתידה הקבוצה

לעבור למשכנה החדש, "בית מזי"א לתיאטרון", בית לשימור הנמצא מאחורי המשביר, שיכיל בתוכו שלושה תיאטראות בירושלים - קבוצת התיאטרון הירושלמי, תיאטרון פסיק ואינקובטור. מדובר במתחם בעל מספר חללים, אולמות להופעות וחדרי חזרות מתאימים. המעבר למשכן החדש עם דרי הבית הנוספים מאתגר את לב והיא משוכנעת שתצמח מכך רק תועלת. "שלושתנו יחד זה הרבה יותר מכל אחד בנפרד".

"אני לא עושה שום דבר לבד", מדגישה גבריאלה, "הכל עם שותפים, לא ניתן לבצע את העבודה הזו לבד, זו עבודה קבוצתית. אני נהנית מאוד מהעשייה, זה כיף ונותן לי המון סיפוק לראות שהחלום שלי מתגשם." לב אסירת תודה לירושלים, זאת מפני שבהגיעה לכאן בגיל צעיר מאוד, מהר מאוד קיבלה תמיכה מהעיריה - מקום לחזרות ולהופעות, תלבושות ממחסן העירייה ובשנים מאוחרות יותר גם תמיכה תקציבית.. "אני מאחלת לירושלים תמשיך להיות פורה ליצירה מיוחדת ומתפללת שיהיו דור שני ושלישי של קבוצת התיאטרון שימשיך את המפעל הזה שחברותיי ואני התחלנו. החלום שלי הוא שלפחות עוד 50 שנה עדיין יהיו אמנים עם תשוקה ליצירה שיעבדו תחת השם קבוצת התיאטרון הירושלמי"